

פאר מקדושים

פּוּנִים גְּדוּרִים מִסְפָּרִים עֵתִיקֵי יוֹמִין

פרשת אחו"ק תשפ"ה

בקרבתם לפני ה' (טז א)

איתא במדרש (ויק"ר כ א) רבי שמעון פתח (קהלת ט, ב) הכל כאשר לכל מקרה אחד לצדיק ולרשע, מקרה אחד [לצדיק] אלו בני אהרן דכתיב בהון (מלאכי ב, ו) בשלום ובמישור, לרשע זה עדת קרה דכתיב בהון (במדבר טז, כו) סורו גא וגו', אלו נכנסו להקריב במחלוקת ויצאו שרופין, ואלו נכנסו להקריב שלא במחלוקת ויצאו שרופין, והוא תמוה.

ובגליון המדרש של המגיד הקדוש מקאז'ניץ זצ"ל רשם שם בזה"ל, יש צדיקים שבגודל השתוקקותם אליו כמעט שנשארים אצלו ית', זולת שיש לזה עצות איך לחזור לזה העולם, ובני אהרן קרבו את עצמם אליו ית', עד שנשארו מכל וכל אצלו ית' בלי שום חלוקה וחזרה לזה העולם, [וזוהו נכנסו להקריב שלא במחלוקת ויצאו שרופין]. והוא ג"כ פירוש שטווי יין נכנסו, רמז לרוב התלהבות.

(שארית ישראל, לובלין תרנ"ה)

כתונת בד קודש ילבש, ומכנסי בד יהיו על בשרו. (טז ד)

שמעתי בשם המופלא והמופלא בתורה ויראה ובחכמות מוה"ר ברוך זלה"ה הדרשן הגדול מק"ק קאסוב יע"א שאמר משם איזה ספר (עי' חסד לאברהם לר"א אזולאי מ"ד נהר נב) הטעם שהכהן גדול צריך לשמש עבודת פנים בבגדי שש, כי בכל הדברים שבעולם יש בו כח מז' כוכבי לכת, ואחד מהם הוא מאדים וממנו באים כל הדינים, רק בשש אין בו כח מאדים כלל וכלל רק כח הששה כוכבים לבד, ולכן נקרא שמו שש, ששמו מוכיח עליו שאין בו כח רק משה כוכבים ולא מכה הכוכב השביעי כלל.

ולכן נקרא ג"כ בד שהוא מורה על ששת הכוכבים הנ"ל כי בד בגימטריא ו', וכדי שלא יהיה קטרוג על הכהן גדול בעבודת פנים, לא היה לובש רק בגדי שש שלא היה בו כח כוכב מאדים שממנו בא הקיטרוג ודינים וכעס, ע"כ שמעתי מפה קדוש הנ"ל.

(תורי זהב (מאהלוב תקע"ו) להרה"ק רבי בנימין המגיד מזאלויץ)

כי ביום הזה יכפר עליכם. (טז ל)

רבינו התרומת הדשן ז"ל דרש, ארבע בעלי תשובה הן כנגד ארבע לשונות שבקרא (ישעיה א טז) רחצו היזכו הסירו חדלו וכו', והבעל תשובה הרביעי הוא השב מאהבה, [ומה היא תשובה מאהבה], דהנה אם יש אדם גדול בעיר, היית מדקדק בכל כוחך שלא תעשה דבר כנגדו, אע"פ שאינו יכול להיזק לך משום שאתה גדול כמוהו, מ"מ כיון שמעשיו נאים אתה אוהב אותו, מק"ו בן ק"ו הקב"ה שדן את העולם כולו ברחמי שאין להקפיד אותו, [ר"ל ק"ו שמתוך אהבה להש"ת לא יחטא, כדי שלא יקפידו עליו מן השמים], וצריך לפייס אותו אם עבר על מצותיו, וזהו עיקר בעלי תשובה, ועונותיו נחשבים לו כזכויות, ועומד אפילו במקום שצדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד שם, וזהו כנגד חדלו, כלומר שחדל מאהבה.

(לקט יושר הל' יום הכיפורים (ברלין תרס"ג) לרבי יוסף תלמיד התרומת הדשן)

לפני ה' תטהרו. (טז ל)

הנה באמת עיצומו של קדושת היום עצמו גורם כפרה לישראל, על ידי אור הגדול המתגלה אז וכו', אבל צריך לזה סיוע מאתכם. והוא מה שנאמר מכל חטאותיכם לפני ה' תטהרו, קודם בוא יום ה' הגדול תטהרו, תטהרו עצמכם.

(שיח יצחק, לרבי יצחק אייזיק חבר)

לא תלין פעולת שכיר. (יט ג)

איתא במדרש, כל העולם לא ניזון אלא בזכות האמונה. וביאר הגאון רבי העשיל ז"ל עפ"י קושיית המפרשים בגמרא (קידושין לט:) שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, והכתיב לא תלין, ותירצו דידוע דאצל שליח ליכא בל תלין, וכל התורה ע"י שליח ניתנה, רק אנכי ולא יהיה מפי הגבורה שמענו, ולכן משתלמת כבר בעולם הזה, וזהו כל העולם לא ניזון אלא בזכות האמונה.

ובהצעה זו שמעתי פירוש הפסוק 'טובים השנים מן האחד', אשר יש להם שכר טוב בעמלם (קהלת ד ט), ר"ל טובים שתי הדברות אנכי ולא יהיה לך ששמענו מן האחד היחודו של עולם, ומה טובו, אשר יש להם שכר טוב בעמלם' דהיינו שמשלמת כבר בעולם הזה.

(מקור החכמה (ורשא תקע"ה) לרבי חיים עזר מבראד)

פנינת הדף היומי

משלשין במזון ואין משלשין במכות. (מכות ה.)

שמעתי מקשין בשם הגאון בעל שפתי כהן זלה"ה המונח על יד הציון של א"א מ"ו הגאון זלה"ה בק"ק העלישיא, דבמדרש איתא אדם וחוה ונחש נתקללו כל אחד ב"ג מכות, שהן על שלשתן ל"ט מלקות, והקשה הלא תנן (מכות ה.) משלשין במזון ואין משלשין במכות.

ונראה לי דבר טוב מאד, עפ"י הכלי יקר בסדר כי תצא בד"ה ארבעים יכנו, דשליש אחד מלקין אותו מלפניו (מכות כג.) שהיה לו לזכור כי בא מטפה סרוחה, ושתי שלישי מאחוריו שהיה לו לזכור כי הולך למקום עפר, ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון. ואמרתי דגבי אדם הראשון לא שייך לומר שבא מטפה סרוחה דהיה יציר כפיו של הקב"ה, וגם לא ידע מדין מיתה כלל, ולא היה שייך אצלו לאן אתה הולך, לכן נלקה רק י"ג, בשביל לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון.

(עדות ביוסף (זולצבאך תק"א) לרבי יוסף הלוי איטינגא)

והיתה זאת לכם לכפר על בני אחת בשנה. (טז לד)

שמעתי בשם הגאון ר' דוד דייטש מעיר חדש זצ"ל דאם ישוב בתשובה שלמה ביוכ"פ בתענית צום ובכי, אז לא יהיה רק אחת בשנה, אבל בלא זה יהיה כמה יוכ"פ בשנה, דהיינו צרות ויסורין רחמנא לישזבן שמכפרים על האדם ודפח"ח.

(וידבר משה (באניהאד תרנ"ה) לרבי משה ב"ר זעקל

פאללאק אב"ד באנהרט)

רבי דוד דייטש בעל אהל דוד

גולד י"ז בחשוון שנת תקט"ז בעיירה נייטרא להג"ר רבי מנחם מנדל דייטש שהיה מדייני העיר. זקיניו היה רבי מרדכי דייטש, רבה של פריישטאט ומחבר הספר מור דרור על הש"ס, מצאצאי רבי יהודה החסיד.

בצעירותו למד בפרשבורג בישיבתו של המהר"ם ברבי. מאוחר יותר עבר ללמוד בפראג בישיבתו של הנודע ביהודה שהיה לרבו המובהק. בספר השו"ת שלו נודע ביהודה מובאות כארבעים תשובות שנכתבו לרבי דוד דייטש. הוא היה גם ידידו הקרוב של החת"ם סופר. ובשו"ת שלו (וי"ד סי' קכא) כותב אליו החת"ם סופר, בטוח אני באהבתו עזה כי ישים עינו עלי לטובה להזכירני בתפילתו. לאחר פטירתו מצאו אצלו קוויטלעך ששלח אליו החת"ם סופר להיפקד בדבר ישועה ורחמים.

אחר שכינה ברבנות ביעמניץ ופראונקירכן עבר לכהן כרבה של סערדעהלי יצ"ו, ואף הקים שם ישיבה יחד עם חתנו הגאון הגדול המהר"ם א"ש, והחל משנת תק"ע כיהן כרבה של העיר עיר חדש עד לפטירתו בכ"ב בסיון תקצ"א*.

הדרכי תשובה ז"ל ממונקאטש סיפר, שהגה"ק בעל ישמח משה ז"ל אמר פעם בחג השבועות לפני המסובין על שלחנו הטהור, כי אם יהיה הדבר באפשרי שידמנו הוא (הבעל ישמח משה) והגה"ק מדינוב ז"ל בעל בני יששכר אצל הגה"ק רבי דוד דייטש, היו פועלין הישועה שלימה משמי מרום. ותיכף אחר שבועות הודיע הגה"ק מאוהל להגה"ק מדינוב שידמנו במקום פלוני, ומשם יסעו יחד לעיר חדש להגה"ק מו"ה דוד דייטש זצ"ל, וכשנודמנו יחד בזמן* 98 לעיר חדש, שמעו השמועה שהגה"ק ר' דוד דייטש זצ"ל נסתלק מאתנו, ונתבטל הדבר.

בהסכמות על ספריו הפליגו גדולי הדור בשבחן ובמעלת קדושתו. החת"ם סופר ז"ל כותב בין השאר, אותו צדיק קדוש ישראל גאון עולם, אשרינו אם זכינו לשיחתו ולאורו

וכו', וזכות הצדיק יעמוד לנו להגן בעדינו מכל רע, ולברך את בית ישראל מברכת ה'. והישמח משה ז"ל כתב טיהר גברא קדישא, הרב הגאון הצדיק האמיתי המפורסם וכו', ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא.

*מצבת אביו רבי מענדיל דייטש אב"ד טיטשאפ

